

THE PALIVERSE PROJECT

The Universe of Buddha's Wisdom

Subcommentaries (Tīkā)

---

3. Subcommentaries on the Canon of Higher Teaching (3. Abhidhamma Piṭaka - Tīkā)

09. The Matrix of the Higher Teaching
(09. Abhidhammamātikāpāḷi)

1. The Matrix of the Compendium of Mental States
(1. Dhammasaṅgaṇīmātikā)

PaliVerse

09. The Matrix of the Higher Teaching

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa

Abhidhammamātikāpāḷi

Ekam samayaṃ bhagavā devesu viharati tāvatimsabhavane
pāricchattakamūle paṇḍukambalasilāyaṃ. Tatra kho bhagavā devānaṃ
tāvatimsānaṃ abhidhammakathaṃ kathesi.

1. Dhammasaṅgaṇīmātikā

Tikamātikā

Kusalā dhammā, akusalā dhammā, abyākatā dhammā. Sukhāya vedanāya
sampayuttā dhammā, dukkhāya vedanāya sampayuttā dhammā,
adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā dhammā. Vipākā dhammā,
vipākadhammadhammā, nevavipākanavipākadhammadhammā.
Upādiṇṇupādāniyā dhammā, anupādiṇṇupādāniyā dhammā,
anupādiṇṇaanupādāniyā dhammā. Saṃkiliṭṭhasaṃkilesikā dhammā,
asaṃkiliṭṭhasaṃkilesikā dhammā, asaṃkiliṭṭhaasaṃkilesikā dhammā.
Savitakkasavicārā dhammā, avitakkavicāramattā dhammā, avitakkaavicārā
dhammā. Pītisahagatā dhammā, sukhasahagatā dhammā, upekkhāsahagatā
dhammā. Dassanena pahātabbā dhammā, bhāvanāya pahātabbā dhammā,
neva dassanena na bhāvanāya pahātabbā dhammā. Dassanena
pahātabbahetukā dhammā, bhāvanāya pahātabbahetukā dhammā, neva
dassanena na bhāvanāya pahātabbahetukā dhammā. Ācayagāmino dhammā,
apacayagāmino dhammā, nevācayagāmināpacayagāmino dhammā. Sekkhā
dhammā, asekkhā dhammā, nevasekkhanāsekkhā dhammā. Parittā dhammā,
mahaggaṭā dhammā, appamāṇā dhammā. Parittārammaṇā dhammā,
mahaggaṭārammaṇā dhammā, appamāṇārammaṇā dhammā. Hīnā dhammā,
majjhimā dhammā, paṇīṭā dhammā. Micchattaniyatā dhammā,
sammattaniyatā dhammā, aniyatā dhammā. Maggārammaṇā dhammā,
maggahetukā dhammā, maggādhipatino dhammā. Uppannā dhammā,
anuppannā dhammā, uppādino dhammā. Atītā dhammā, anāgatā dhammā,
paccuppannā dhammā. Atītārammaṇā dhammā, anāgatārammaṇā dhammā,
paccuppannārammaṇā dhammā. Ajjhattā dhammā, bahiddhā dhammā,
ajjhatabhiddhā dhammā. Ajjhattārammaṇā dhammā, bahiddhārammaṇā
dhammā, ajjhatabhiddhārammaṇā dhammā. Sanidassanasappaṭighā
dhammā, anidassanasappaṭighā dhammā, anidassanaappaṭighā dhammā.

Dvāvīsattitikaṃ.

Dukamātikā

Hetugocchakaṃ

Hetū dhammā, na hetū dhammā. Sahetukā dhammā, ahetukā dhammā. Hetusampayuttā dhammā, hetuvippayuttā dhammā. Hetū ceva dhammā sahetukā ca, sahetukā ceva dhammā na ca hetū. Hetū ceva dhammā hetusampayuttā ca, hetusampayuttā ceva dhammā na ca hetū. Na hetū kho pana dhammā sahetukāpi, ahetukāpi. Hetugocchakaṃ.

Cūḷantaradukaṃ

Sappaccayā dhammā, appaccayā dhammā. Saṅkhatā dhammā, asaṅkhatā dhammā. Sanidassanā dhammā, anidassanā dhammā. Sappaṭighā dhammā, appaṭighā dhammā. Rūpino dhammā, arūpino dhammā. Lokiyā dhammā, lokuttarā dhammā. Kenaci viññeyyā dhammā, kenaci na viññeyyā dhammā. Cūḷantaradukaṃ.

Āsavagocchakaṃ

Āsavā dhammā, no āsavā dhammā. Sāsavā dhammā, anāsavā dhammā. Āsavasampayuttā dhammā, āsavavippayuttā dhammā. Āsavā ceva dhammā sāsavā ca, sāsavā ceva dhammā no ca āsavā. Āsavā ceva dhammā āsavasampayuttā ca, āsavasampayuttā ceva dhammā no ca āsavā. Āsavavippayuttā kho pana dhammā sāsavāpi, anāsavāpi. Āsavagocchakaṃ.

Saññojanagocchakaṃ

Saññojanā dhammā, no saññojanā dhammā. Saññojaniyā dhammā, asaññojaniyā dhammā. Saññojanasampayuttā dhammā, saññojanavippayuttā dhammā. Saññojanā ceva dhammā saññojaniyā ca, saññojaniyā ceva dhammā no ca saññojanā. Saññojanā ceva dhammā saññojanasampayuttā ca, saññojanasampayuttā ceva dhammā no ca saññojanā. Saññojanavippayuttā kho pana dhammā saññojaniyāpi, asaññojaniyāpi. Saññojanagocchakaṃ.

Ganthagocchakaṃ

Ganthā dhammā, no ganthā dhammā. Ganthaniyā dhammā, aganthaniyā dhammā. Ganthasampayuttā dhammā, ganthavippayuttā dhammā. Ganthā ceva dhammā ganthaniyā ca, ganthaniyā ceva dhammā no ca ganthā. Ganthā ceva dhammā ganthasampayuttā ca, ganthasampayuttā ceva dhammā no ca ganthā. Ganthavippayuttā kho pana dhammā ganthaniyāpi, aganthaniyāpi. Ganthagocchakaṃ.

Oghagocchakaṃ

Oghā dhammā, no oghā dhammā. Oghaniyā dhammā, anoghaniyā dhammā. Oghasampayuttā dhammā, oghavippayuttā dhammā. Oghā ceva dhammā oghaniyā ca, oghaniyā ceva dhammā no ca oghā. Oghā ceva dhammā oghasampayuttā ca, oghasampayuttā ceva dhammā no ca oghā. Oghavippayuttā kho pana dhammā oghaniyāpi, anoghaniyāpi. Oghagocchakaṃ.

Yogagocchakaṃ

Yogā dhammā, no yogā dhammā. Yoganiyā dhammā, ayoganiyā dhammā.
Yogasampayuttā dhammā, yogavippayuttā dhammā. Yogā ceva dhammā
yoganiyā ca, yoganiyā ceva dhammā no ca yogā. Yogā ceva dhammā
yogasampayuttā ca, yogasampayuttā ceva dhammā no ca yogā.
Yogavippayuttā kho pana dhammā yoganiyāpi, ayoganiyāpi. Yogagocchakaṃ.

Nīvaraṇagocchakaṃ

Nīvaraṇā dhammā, no nīvaraṇā dhammā. Nīvaraṇiyā dhammā, anīvaraṇiyā
dhammā. Nīvaraṇasampayuttā dhammā, nīvaraṇavippayuttā dhammā.
Nīvaraṇā ceva dhammā nīvaraṇiyā ca, nīvaraṇiyā ceva dhammā no ca
nīvaraṇā. Nīvaraṇā ceva dhammā nīvaraṇasampayuttā ca,
nīvaraṇasampayuttā ceva dhammā no ca nīvaraṇā. Nīvaraṇavippayuttā kho
pana dhammā nīvaraṇiyāpi, anīvaraṇiyāpi. Nīvaraṇagocchakaṃ.

Parāmāsagocchakaṃ

Parāmāsā dhammā, no parāmāsā dhammā. Parāmatṭhā dhammā,
aparāmatṭhā dhammā. Parāmāsasampayuttā dhammā, parāmāsavippayuttā
dhammā. Parāmāsā ceva dhammā parāmatṭhā ca, parāmatṭhāceva dhammā
no ca parāmāsā. Parāmāsavippayuttā kho pana dhammā parāmatṭhāpi,
aparāmatṭhāpi. Parāmāsagocchakaṃ.

Mahantaradukaṃ

Sārammaṇā dhammā, anārammaṇā dhammā. Cittā dhammā, no cittā
dhammā. Cetasikā dhammā, acetasikā dhammā. Cittasampayuttā dhammā,
cittavippayuttā dhammā. Cittasaṃsaṭṭhā dhammā, cittavisaṃsaṭṭhā dhammā.
Cittasamuṭṭhānā dhammā, no cittasamuṭṭhānā dhammā. Cittasahabhuno
dhammā, no cittasahabhuno dhammā. Cittānuparivattino dhammā, no
cittānuparivattino dhammā. Cittasaṃsaṭṭhasamuṭṭhānā dhammā, no
cittasaṃsaṭṭhasamuṭṭhānā dhammā. Cittasaṃsaṭṭhasamuṭṭhānasahabhuno
dhammā, no cittasaṃsaṭṭhasamuṭṭhānasahabhuno dhammā.
Cittasaṃsaṭṭhasamuṭṭhānānuparivattino dhammā, no
cittasaṃsaṭṭhasamuṭṭhānānuparivattino dhammā. Ajjhakkā dhammā, bāhirā
dhammā. Upādā dhammā, no upādā dhammā. Upādiṇṇā dhammā,
anupādiṇṇā dhammā. Mahantaradukaṃ.

Upādānagocchakaṃ

Upādānā dhammā, no upādānā dhammā. Upādāniyā dhammā, anupādāniyā
dhammā. Upādānasampayuttā dhammā, upādānavippayuttā dhammā.
Upādānā ceva dhammā upādāniyā ca, upādāniyā ceva dhammā no ca
upādānā. Upādānā ceva dhammā upādānasampayuttā ca,
upādānasampayuttā ceva dhammā no ca upādānā. Upādānavippayuttā kho
pana dhammā upādāniyāpi, anupādāniyāpi. Upādānagocchakaṃ.

Kilesagocchakaṃ

Kilesā dhammā, no kilesā dhammā. Saṃkilesikā dhammā, asaṃkilesikā dhammā. Saṃkiliṭṭhā dhammā, asaṃkiliṭṭhā dhammā. Kilesasampayuttā dhammā, kilesavippayuttā dhammā. Kilesā ceva dhammā saṃkilesikā ca, saṃkilesikā ceva dhammā no ca kilesā. Kilesā ceva dhammā saṃkiliṭṭhā ca, saṃkiliṭṭhā ceva dhammā no ca kilesā. Kilesā ceva dhammā kilesasampayuttā ca, kilesasampayuttā ceva dhammā no ca kilesā. Kilesavippayuttā kho pana dhammā saṃkilesikāpi, asaṃkilesikāpi. Kilesagocchakaṃ.

Piṭṭhidukaṃ

Dassanena pahātabbā dhammā, na dassanena pahātabbā dhammā.
Bhāvanāya pahātabbā dhammā, na bhāvanāya pahātabbā dhammā.
Dassanena pahātabbahetukā dhammā, na dassanena pahātabbahetukā dhammā. Bhāvanāya pahātabbahetukā dhammā, na bhāvanāya pahātabbahetukā dhammā. Savitakkā dhammā, avitakkā dhammā. Savicārā dhammā, avicārā dhammā. Sappītikā dhammā, appītikā dhammā.
Pīṭisahagatā dhammā, na pīṭisahagatā dhammā. Sukhasahagatā dhammā, na sukhasahagatā dhammā. Upekkhāsahagatā dhammā, na upekkhāsahagatā dhammā. Kāmāvacarā dhammā, na kāmāvacarā dhammā. Rūpāvacarā dhammā, na rūpāvacarā dhammā. Arūpāvacarā dhammā, na arūpāvacarā dhammā. Pariyāpannā dhammā, aparīyāpannā dhammā. Niyyānikā dhammā, anīyyānikā dhammā. Niyatā dhammā, aniyatā dhammā. Sauttarā dhammā, anuttarā dhammā. Saraṇā dhammā, araṇā dhammā. Piṭṭhidukaṃ.

Abhidhammadukamātikā.

Suttantikadukamātikā

Vijjābhāgino dhammā, avijjābhāgino dhammā. Vijjūpamā dhammā, vajirūpamā dhammā. Bālā dhammā, paṇḍitā dhammā. Kaṇhā dhammā, sukkā dhammā. Tapanīyā dhammā, atapanīyā dhammā. Adhivacanā dhammā, adhivacanapathā dhammā. Nirutti dhammā, niruttiṭṭhā dhammā. Paññatti dhammā, paññattiṭṭhā dhammā. Nāmañca, rūpañca. Avijjā ca, bhavataṇhā ca. Bhavaditṭhi ca, vibhavaditṭhi ca. Sassataditṭhi ca, ucchedaditṭhi ca. Antavā dīṭṭhi ca, anantavā dīṭṭhi ca. Pubbantānudiṭṭhi ca, aparantānudiṭṭhi ca. Ahirikañca, anottappañca. Hirī ca, ottappañca. Dovacassatā ca, pāpamittatā ca. Sovacassatā ca, kalyāṇamittatā ca. Āpattikusalatā ca, āpattivuṭṭhānakusalatā ca. Samāpattikusalatā ca, samāpattivuṭṭhānakusalatā ca. Dhātukusalatā ca, manasikārakusalatā ca. Āyatanakusalatā ca, paṭiccasamuppādakusalatā ca. Tṭhānakusalatā ca, aṭṭhānakusalatā ca. Ajjava ca, maddavo ca. Khanti ca, soraccañca. Sākhalyañca, paṭisanthāro ca. Indriyesu aguttadvāratā ca, bhojane amattaññutā ca. Indriyesu guttadvāratā ca, bhojane mattaññutā ca. Muṭṭhassaccañca, asampajaññañca. Sati ca, sampajaññañca. Paṭisaṅkhānabalañca, bhāvanābalañca. Samatho ca, vipassanā ca. Samathanimittañca, paggāhanimittañca. Paggāho ca, avikkhepo ca. Sīlavipatti ca, dīṭṭhivipatti ca. Sīlasampadā ca, dīṭṭhisampadā ca. Sīlavisuddhi ca, dīṭṭhivisuddhi ca. Dīṭṭhivisuddhi kho pana, yathādīṭṭhiṣṣa ca padhānaṃ. Saṃvego ca saṃvejaniyesu tṭhānesu, saṃviggassa ca yoniso padhānaṃ. Asantuṭṭhitā ca kusalesu dhammesu, appaṭivānitā ca padhānasmiṃ. Vijjā ca, vimutti ca. Khaye ñāṇaṃ, anuppāde ñāṇanti.

Suttantikadukamātikā.

Dhammasaṅgaṇīmātikā niṭṭhitā.

ABOUT THIS TRANSLATION

This translation is part of the PaliVerse Project - the first complete, unified English translation of the Pāli Canon together with its Commentaries (Aṭṭhakathā) and Subcommentaries (Tīkā), accompanied by interactive study tools. PaliVerse is an ongoing project. The AI translations are continuously improved through experts' revisions and feedback. This text is the latest translation as of the date of download.

PDF Creation Date: 10 August 2026

HOW TO CITE

PaliVerse (2026). Subcommentaries. 3. Subcommentaries on the Canon of Higher Teaching. 09. The Matrix of the Higher Teaching. 1. The Matrix of the Compendium of Mental States Retrieved from paliverse.org

---

© 2026 The PaliVerse Project · All Rights Reserved
Centre for Study and Practice of Theravāda Buddhism
Civic Non-Profit Company registered in Greece
This PDF may be freely distributed for study and practice.

PaliVerse.org